

ה כ נ ס ת ה ש מ י נ י ת
מושב שני

פרוטרקורל מס' 43
מישיבת ועדת הכלכלה
שנערכה ביום ד', י"ד בחשוון, תשל"ה
9.00 שעה (30.10.74)

ב כ ח ר

חברי הועדה:

היו"ר ש. תמיר
א. אבטבי
י. גרופל
מ. דרובלס
א. זילברברג
מ. חריש
י. לבני
י. מודעי

מוזמנים:

השר מ. קול - שר התיירות
מ. גדרון - דובר משרד התיירות
י. בליזובסקי - יועץ כלכלי, משרד התיירות
ד. זילק - סמנכ"ל משרד התיירות
ד. קולני - יועץ משפטי, משרד התיירות

מ. פלקסר
ד. לב
מ. טרלו

מזכיר הועדה :
יועץ כלכלי לועדה:
רשמה :

חוק שרותי התיירות (המשך הדיון)

סדר היום:

היו"ר ש. תמיר:

אני פותח את הישיבה.
אני מקדם בכרחה את שר התיירות וצוות עוזריו.
אנחנו ממשיכים היום בשמיעת תשובות לשאלות שהוצגו לשר.

חוק שירותי התיירות (המשך הדיון)

י. מודעי:

שאלתי מתייחסת לדיון בפיתוח בתי המלון, שזה לא אקטואלי כרגע, אבל יש סכומים לא מבוטלים שהושקעו בזה. הובא לידיעתי שהסיוע של משרדכם התבטא כאחוז של ההשקעה ונתגלה שהיו פערים ענקיים בין השקעה של משקיע אחד לבין השקעה של משקיע אחר לאותה רמה של בנייה. התברר שהסיוע על פי ההשקעה הוא פתח להרבה עיוותים. למרות שהנושא כרגע זה איננו אקטואלי, אולי השר יכול לומר לנו משהו לגבי תכניות לעתיד כשטח זה כי כולם מקווים ששנת 1975 תהיה שנת מפנה ונצטרך לדאוג לבאות.

מ. קול:

עלי להעיר קודם כל לשאלות של חה"כ יודין. הוא דיבר על מצב הפקיון. זו שאלה נכבדה מאד אבל אין שר התיירות ומשרדו יכולים לפעול בעניין זה. זה עניין של משרד הפנים, זה עניין של כל מני שירותים שניתנים לאזרח כי אי אפשר לשמור על נקיון רק עבור התיירים. המצב מדאיג מבחינה זו אבל אינני הכתובת לנושא הזה. יחד עם זה אני מודאג מאד כי אני מקבל הרבה מכתבים עם תלונות בשטח זה.

לגבי מורי הדרך, אני מניח שהם יופיעו לפניכם וידברו על החוק ועל ההשגות שלהם לגביו. אבל מורי הדרך בדרך כלל הם בעלי אינטליגנציה גבוהה, והם בדרך כלל אנשים שעושים רושם חיובי על התיירים. יש להם כמה חולשות, ואלה אינן רק של מורי דרך. הם נוסעים עם תיירים באוטובוס ומספרים להם הרבה על נצחונות צבאיים אישיים בכל מקום שבו הם עוברים. התיירים לא תמיד מתרשמים באופן חיובי מההסברים האלה. אף פעם לא יודעים מי נמצא באוטובוס. קיבלתי מכתבים מצליינים נוצריים שבאו ללמוד את ארץ הקודש ולא ללמוד איך שהיהודים "זפקו" את הערבים. לכן פניתי כמה פעמים באגרות וביקשתי להמנע מנושאים פוליטיים. יש לנו פגישות מיוחדות של שאלות ותשובות ושם מופיעים אנשי משרד החוץ ואנשי האוניברסיטה. כאשר מורה דרך נוסע עם התיירים, הוא צריך להסביר את המקומות מבחינה היסטורית ודתית ולא לעסוק בפוליטיקה.

יש לנו בעיה גם עם מורי דרך ערבים. נתתי הסמכה למורי דרך ערביים במזרח ירושלים אחרי שהם עברו בחינות. הזרתי אותם שאם יעסקו בפוליטיקה, ניקח מהם בחזרה את התעודות. אמרתי להם שאני לא דורש מהם שישירו שירי תהילה לישראל נגד מצפונם והכרתם, אבל גם לא נגד ישראל. רובם המכריע בסדר. יש כמה מקרים חריגים כמו שיש מקרים חריגים אצל יהודים בכיוון אחר. ביקשתי את חברי במשרד לעשות מה שאפשר כדי לבדוק מי הם המקרים וגם הבאנו אותם לביורר.

החוק המונח בפניכם אוסר על קבלת קומיסיונים. מורי הדרך כתבו עכשיו מכתב שאומר שמותר להם לקבל 10% קומיסיון. הם ידונו במקרים חריגים. בכל העולם מקובל שמורי דרך מקבלים 10% קומיסיון מחנות או מסעדה שאליהם הם מביאים תיירים. צריך לקחת בחשבון שמורי הדרך אינם עובדים במשך כל החודש, אלא 10 ימים או 15 יום בחודש.

למורה דרך יש הכנסה משלושה מקורות. עכשיו הגיעו להסכם עם האגודה המקצועית בהסתדרות בנוגע לשכר קבוע יומי למורי דרך ליום עבודה עם תיירים. זה המקור הבסיסי. המקור השני אלה הם ה"טיפים". אין לנו שום דבר נגד זה מה שהוא מקבל. הם רואים את ה"טיפים" כחלק מהקיום שלהם. המקור השלישי זה קומיסיון רצוני זה היתה שחיתות גדולה.

היו מובילים תיירים לבית לחם ומקבלים 30% קומיסיון וזה היה על חשבון התייר, כי נתנו לו סחורה זולה והוא שילם יותר ביוקר. גם בין היהודים יש סוחרים כאלה. היהודים צועקים נגד קומיסיון וכותבים מכתבים למורי דרך שאם יביאו אליהם תיירים יקבלו ממנו כך וכך.

הנושא של הקומיסיון הוא די מסובך. 10% נראה די סביר, אבל הממשלה החליטה נגד כי הם רואים בזה סכנה ובסיס לשחיתות. לכן בחוק יש איסור מוחלט על זה. נצטרך לדון בזה אחרי שנשמע את כל הצדדים בנושא הזה.

אנחנו מקיימים קורסים למורי דרך כל שנה ואנחנו מקווים ללמד מורי דרך חדשים.

אנחנו גם מקיימים השתלמויות למורי דרך.

חלק גדול של מורי הדרך עושה רושם טוב על התיירים. הם בקיאים בנושאים הדתיים השונים.

שאל אותי חה"כ יודין לגבי קונגרסים בינלאומיים. אנחנו פיתחנו את הענף הזה וכיום יש לנו קרוב ל-100 קונגרסים בינלאומיים לשנה. זה ענף מתפתח בעולם ויש כאן כמה גורמים שפועלים בזה. הקונגרסים הבינלאומיים מתפתחים מאד ויתפתחו עוד יותר בעתיד.

שאל חה"כ יודין איזה מזון רוחני מספקים לתיירים. הסברתי כבר שאנחנו מקיימים ערבים לשאלות ותשובות. איננו חושבים שמתפקידנו לעסוק בתעמולה. התייר מתרשם שלילית מתעמולה פוליטית.

יש לנו ארגוני נשים מתנדבות. הארגון כולל מאות נשים היושבות בבתי המלון הגדולים ונותנות עצות ותשובות לשאלות, הן גם מזמינות אנשים לבתיהן. גם ויצו עוסקת בזה. השירות הזה הוא לדוגמא, וכולן עושות זאת בתנדבות.

היו"ר ש. תמיר: מי המרכז שלהן?

מ. קול: גב' טוני מורגנשטרן היא היו"ר הארגון הארצי. בירושלים - הגב' גרנות. הן מקבלות מאתנו עזרה להוצאות מינימליות.

י. מודעי: איזה סדר גודל של עזרה?

מ. קול: סכומים פעוטים.

ד. וילק: אנחנו משלמים את הנסיעות לבתי המלון ומשתתפים בהוצאות הטלפונים כמידה ויש אירוח בית. בסך הכל זה מגיע ל-50,000 ל"י בשנה.

מ. קול: זה מרשים מאד את התייר. יש בדעתנו לספח בזמן הקרוב את התיירות של ארגונים פרופסיונליים. ארגוני רופאים, מהנדסים, אגודות מקצועיות מארגנות את חבריהם על בסיס פרופסיונלי לתיירות. לא מספיק חדרנו לנושא הזה. החלטנו עכשיו להקדיש לענין זה. ההסתדרות הרפואית בארה"ב מביאה כל שנה מאות רופאים. יש גם ארגונים אחרים של מהנדסים, כימאים ואחרים. צריך לטפל בהם יותר.

נשאלה שאלה, מי תמנן את הפיתוח והגידול של התיירות. במשרד שלנו יש אגף לתכנון. מר בליזובסקי יכול לתת לכם פרטים. אנחנו עובדים עכשיו על תכנית האב לתיירות עד 1985. עושים זאת עם חברות מקצועיות. היו מכרזים בעניין זה. אנחנו מבססים את הגידול על 10% - 12% לשנה. כך עשינו גם בעבר. משנת 1958 עד 1973 נתנו הלוואות למפעלי תיירות בסך 473 מיליון ו-200 אלף לירות. זה מגיע לקרוב ל-50% לכל המפעלים. רוב הכסף הושקע החל מ-1966/7 (התקופה שאני במשרד התיירות). אז התחיל הגידול של התיירות. הכירו בתיירות כתעשיית יצוא. ניתנו הלוואות של 3½ מיליון על השקעה של 7 מיליון. ב-1959 ניתן מיליון ו-349 אלף על השקעה של 4 מיליון. ב-1967 ניתנו 11 מיליון ו-630 אלף על השקעה של 30 מיליון. ב-1972 ניתנו הלוואות של למעלה מ-100 מיליון וב-1973 126 מיליון על 267 מיליון השקעה.

רוב ההשקעה היתה במלונות. ביתר הפרויקטים לתיירות היתה השקעה בסך של 85 מיליון, ואנחנו נתנו על זה 36 מיליון. יש דיס-פרופורציה בין ההלוואות שניתנו לכל יתר הפרויקטים במפעלי התיירות. העיקר ניתן למלונות, היתר היווה פחות מ-10%. זה מקיף 320 בתי הארחה.

מה השקענו באינפרה-סטרוקטורה, את זה לא הצלחנו לרכז עדיין. יש לנו מספרים מעניינים מאד שאפשר ללמוד מהם לגבי הרבית שמשלם המשקיע לפרויקט של התיירות או לגבי המלון, בהשוואה לריבית באופן כללי, ומה היא התרומה של משרד התיירות לפיזור האוכלוסיה במדינה. מתברר שהתמריצים שלנו בהלוואות ומענקים היו בסיני ובאיזור ים המלח ובאיזור פיתוח א' בגליל כמעט פי 10 מאשר במרכז הארץ. זה מוכיח על קו שלימדוניות מבחינה זו. אני מבקש שירם יוסיף בעניין זה.

הרשות לגנים לאומיים היא במשרד ראש הממשלה, זו מעצמה בפני עצמה. פעם אשכול מינה ועדה כדי לבדוק את בעיות הראורגניזציה. היתה הצעה שהרשות לגנים תעבור למשרד התיירות. זה לא התבצע עד היום.

אותו דבר לגבי היחידה שנקראת "שמורות הטבע" שנמצאת במשרד החקלאות. יש נושאים שמפוזרים במשרדים שונים. יש תיירים רבים שמעוניינים בתיירות המדבר. אנחנו משתדלים לטפח את הדבר.

נשאלתי על סיני. נשאלתי מדוע לא נתנו הלוואה לנחל סיני, האם אין בזה גישה פוליטית. קודם כל אני רוצה לומר לחבר הכנסת הנכבד, שאינני עוסק בפוליטיקה כשאני עוסק בתיירות. משרד התיירות תרם תרומה נכבדה מאד לקיום התנחלויות. חוץ ממשרד החקלאות, אנחנו המשרד השני שנתן לעניין הזה והוא מפרנס את ההתנחלויות האלה. אישרנו הלוואות באופירה ואני הייתי צריך לדרכן אותם שנים. התחלנו עם מלון קרואן. עכשיו בונים שם ויש עוד יישובים. המשקיעים לא זזו. שני ישובים בדרך. לפרחב שלמה, שמתקיימים רק על תיירות והם די זהב ונביעות. הם התפתחו יפה. עכשיו אנחנו עוזרים למשקיע שהוא בעל מועדון לצלילה על יד אופירה. בנו שם גם טיילת. עזרנו גם להקמת אכסנית נוער ליד סנסה קתרי. משרד התיירות הוא גורם חשוב בפיתוח מפעלי התיירות ונותן פדנסה לישובים.

כך ברמת שלום, בחרמון, בנוה אטיב וכך גם בפיתחת רפיח. כאשר פנו אלי, זה היה אחרי קיצוצים קשים בתקציב. אמרתי להם: דקלה קיימת ויש שם חוף יפה מאד. אין לנו כסף לתת לכל הישובים. את מעט הכסף לא נפזר בכל מקום. נספל לעת עתה בדקלה יבחוף שם. כשיהיה תקציב נבדוק את הענין של נחל סיני. אבל אין פה גישה מקפחת או גישה פוליטית. הממשלה החליטה ששם יהיה ישוב, אז יהיה ישוב. ועדת השרים לעניני התישבות מאשרת עדיפויות. אנחנו חיים במציאות קשה מאד. קצצו את התקציב והיינו צריכים לוותר על כל מני דברים חשובים. אישרנו בוועדת השרים לעניני התישבות פיתוח לצפון ים המלח. אמרו לי שהקידוח החדש צריך לעלות 1,5 מיליון ל"י, אמרתי שאין לי הסכום הזה. אם משרד הבנייה יתן חצי, נחפש את החצי השני. כך שאין לזה קשר עם השרים אחרים.

מ. דרובלס: הבקשה של נחל סיני היא ל-200 - 250 אלף ל"י. כולנו יודעים שיש קיצוצים. היות והסכומים קטנים, האם אי אפשר לבדוק את זה מחדש?

מ. קול: אבדוק זאת. נתתי אור ירוק לדקלה. צריך לתכנן את זה קודם.

היתה שאילתא מדוע הסוכנות היהודית נותנת בתנאים יותר נוחים מאשר משרד התיירות. אני נותן שווה לכולם לפי האיזור. הסוכנות בונה את המשק.

יש 25 בתי הארחה ביישובים השונים. יש ישובים שקיומם על הקיט בלבד. בנוה אטיב התפרנסו מהחרמון.

עד עכשיו היה משרד החקלאות הגורם הראשי לפיתוח אכסניות הנוער. עכשיו יש הצעה בוועדת הראורגניזציה שכל עניני אכסניות נוער יעבור למשרד התיירות ומשרד החינוך יעסוק רק בצד החינוכי והתרבותי. אנחנו נותנים בכל שנה לפי הצעת אנ"א (אגודה של אכסניות נוער).

לגבי חניונים, ביקשנו דוקא להגדיל את מספר החניונים בארץ. ביקשנו ממר גרשון דה-האז להביא לנו תכנית. אני מוכן להשקיע כספים יותר גדולים בחניונים כדי שתירות מאד עממית תוכל להגיע וגם תיירות פנים. קשה מאד להתארח בבתי המלון מבחינה תקציבית. אבל גם בעלי אמצעים רוצים לשנות את אורח חייהם ולגור בתנאים שונים מאשר בתי המלון.

אני רוצה לומר לחה"כ מודעי שאין מצדנו שום שוני בגובה ההלוואה לגבי סוגים של בתי מלון. כל בית מלון מקבל את ההלוואה לפי הדרגה והמקום שלו. לפעמים משקיע מרשה לעצמו לעשות קצת שינויים גם בגובה החדר. אנחנו קובעים את המנימום, הוא לפעמים עושה יותר וזה מקפיץ את ההוצאה. משום כך החלטנו לשנות את שיטת מתן ההלוואות. אנחנו עכשיו ניתנים הלוואה פר חדר לפי הדרגה שלו, לפי האחוזים. לפעמים גם מתארך זמן הבנייה של המלון ובינתיים יש התיקרויות. אנחנו משלמים לפי אינדקס הבנייה ולפעמים מהתחלת הבנייה עד סוף הבנייה יש שוני גדול מאד, ובאים ומבקשים מאתנו מליונים נוספים.

התחלנו בשיטה החדשה שאישרנו אותה אחרי הדו"ח שקיבלנו מאדריכל שטוק שעשה מחקר יסודי בעניין.

י. מודעי:
אנשים קיבלו הלוואות בסדרי גודל של עשרות אחוזים מעל להשקעה הריאלית שלהם.

מ. קול:
אם יש עניין פלילי זה לא עניין שלנו. ביקשתי את מנהל המכס שיהיה זהיר כשהוא מדבר על הנושא הזה. זה עניין של מפעל מאושר. כרגע שאני מקבל מפעל מאושר מאשרים לי יבוא של מצרכים כמו ברזל, מלט ורהיטים. גם אני שמעתי שהיה ניצול לרעה במקרים מסוימים, ואנחנו יודעים זאת מתוך חקירות. אין זה ענינו של משרד התיירות לבדוק את הדברים האלה. אני מניח שמקרים כאלה היו כוודדים ביותר. אני ביקשתי ממרכז ההשקעות לא לתת את האישורים מהר אלא לפי קצב התקדמות הבניה. עד כמה שאני יודע היו פחות מ-10 מקרים, אבל זה איננו שייך לנו.

יש בעיה של מסעדות. אנחנו בויכוח עם האוצר. יש מסעדות מומלצות לתיירים. המסעדות הללו מקבלות מאתנו רק הון חוזר. עכשיו אישרתי להם הון חוזר בתנאים נוחים יותר. הם כל הזמן טענו שחידוש ציוד במסעדה בעלת דרגה, מוכרחים לשלם את כל המכס ואותה מסעדה בבית מלון מקבלת פטור על הכל, וזו הפלייה. אני דוקא מעוניין שהתיירים לא יאכלו רק בבתי המלון אלא שיצאו החוצה. אבל לא יכולתי להגיע להבנה עם האוצר. האוצר טוען שאם פותחים פתח, כל המסעדות ירצו לקבל פטור. בעלי המסעדות מרגישים את עצמם מקופחים מכחינה זו.

לגבי המוניות, איננו בעלי הבתים. יש בעיות די חמורות בקשר עם המונה שלא תמיד רוצים הנהגים להפעילו. יש בעיה של נקיון המכונית וחידוש הפנים שלה. הפיקוח הוא במשרד התחבורה. לפעמים עשינו במשותף עם משרד התחבורה ביקורת. זה לא העלה הרכה.

הוצעה פה הצעה לשים שלט גדול בלוד וכו מחירי הנסיעות מלוד לירושלים, מלוד לתל-אביב. יש שם שלטים אבל זה אולי לא מספיק.

לגבי "חנויות פטורות ממכס" בערים, זה עכשיו נמצא בכירור עם האוצר. הצענו שיתנו תמריצים לחנויות כדי להגדיל את המכירות בארץ. נביא את ההצעה לטיפול עם האוצר.

בעניין הימורים יש הצעות רבות. אני עונה בשלילה. היו המלצות לעשות זאת באילת או באניה. לפי המצב בממשלה אין לזה סיכוי. לפי דעתי מגזימים בהערכת הסכנה שבדבר.

אנחנו עכשיו דנים על רכבל בין צפת לכנרת, זה יכול היה להגביר את התיירות שם.

היו"ר ש. תמיר: בקשר למורי דרך, אני בדעה שרוכס אנשים טובים מאד והם תורמים הרבה לישראל, כי נוצרים קשרים ביניהם ובין התיירים. אנחנו רואים אותם כשהם מביאים תיירים לכנסת. אני התרשמתי בביקורי בדנמרק, כאשר מורה דרך נקט גישה של הצלפה עצמית על חשבון מדינתו, כצדינות ובחן. הוא דיבר ולגלג על נקודה זו ואחרת ואת זה איזן בדברים אחרים. נדמה לי שמורה דרך יכול קצת למתוח ביקורת, כצורה האמוריסטית, וזה יתקבל יפה. כדאי להפגיש אותם עם מורי דרך כעלי נסיון מארצות אחרות.

אולי אתם יכולים לספק לנו סבלא של שיטות והקלות במדינות שונות למפעלי תיירות.

לפני כמה חודשים רצינו להעלות את נושא הצ'רטרים, ואמרת לנו שכדאי להמתין עד שיושלם הסקר שאתם הזמנתם. עברה קרוב לחצי שנה והייתי שמח אם הייתם אומרים לי מתי אתם כשלים לדון בנושא זה.

י. בליזובסקי: כנאום התקציב באוגוסט 1973, הודיע המשרד על שיטה חדשה למתן הלואות. הפרינציפ של השיטה החדשה היה: קבענו סכום להשקעה שהוא הבסיס למתן ההלואה על מנת להגיע לאותו סכום בסיסי. קבענו את סכום ההשקעה פר חדר. השיטה אומרת שאם בא יזם שמעוניין להשקיע בסטנדרטים גבוהים יותר, זה לא אומר שממשלת ישראל צריכה לתמוך מעבר לצרכים כפי שאנחנו מבינים את הנושא. אם זה יזם שהצליח לחסוך את ההוצאות, הוא יקבל אחוז הלואה גבוה יותר. השיטה החדשה נכנסה לתוקף לגבי פרויקטים החל בהודעת השר. כך שחלק גדול מבתי המלון עדיין קיבלו אישור לפי השיטה הישנה.

י. מודעי: האם השיטה החדשה באה לניטוי במדיניות המשרד? השר דיבר על מחסור במקומות עממיים. אנחנו יכולים להקטין את שיעור ההלואה במלונות בדרגה 5.

י. בליזובסקי: ב-1.5.72 העברנו הצעה לשנות את שעורי ההלואה כך שטבלת השעורים מתבססת על שתי מסרות. מסרה אחת, בחירה באיזורי הפיתוח השונים. נותנים יותר לאילת מאשר לתל-אביב. יש גם הבחנה בין הדרגות השונות. היום בתי המלון של שלושה כוכבים מקבלים יותר מאשר אלה בעלי ארבעה וחמישה כוכבים. בית מלון בעל 5 כוכבים בתל-אביב מקבל 35% ואותו מלון באילת יקבל 55%. אנחנו חושבים שהפערים לא מספיקים.

מ. קול: אתמול הודעתי שלמרות ההקפאה, אני מוכן לאשר כמה פרויקטים של מלונות בדרגה של 2 כוכבים באיזורים המלח. המענק הוא בגובה של 10% והלואה בגובה של 60%. כשר התיירות אינני יכול לשאת את זה שיהודים בישראל שרוצים להתרחץ במענות האלה, אין להם מקום לגור בו. כל המלונות הם בדרגה של 4 ו-5 כוכבים. לכן אמרתי שאני מוכן ללכת לוועדת שרים מיוחדת שמשחררת מהקפאה כדי להשיג את השחרור הזה. אני מעוניין שם בכתי מלון של 2 כוכבים. יש בית הארחה בעין גדי ובשפך הזוהר. ההסתדרות קנתה עכשיו את "פאן אמריקן" וקופת חולים נכנסה לשותפות למלון בעל 4 כוכבים.

י. מודעי: איפה יהיה יהודי מישראל בתל-אביב?

מ. קול: בתל-אביב יש אכסניית נוער.

בתל-אביב נפתחו עכשיו שלושה מלונות בעלי
שלושה כוכבים.

ד. וילק:

8% ריבית באיזור פיתוח ו-12% בתל-אביב.

י. בליזובסקי:

יש פרויקטים שקיבלו אישור לפי השיטה
הישנה. אנחנו משחררים כספים על סמך אישור כפול. קודם כל אישור
של מהנדס ~~בבעיקר~~ חוות דעת שיש בצוע בשטח, ואישור שני של
רואה חשבון כי אכן נעשתה השקעה מבחינה כספית. התקשרנו עם
חברת מהנדסים שעושה עבורנו את הבדיקות. אם החברה יכולה להגיע
ל-100% השקעה, קשה לומר. אנחנו מאמינים שהבדיקות של חברות
המהנדסים הן מציאותיות וזה הבסיס לתשלום. ביקורת אחת היא
האישור של המהנדס, הביקורת השניה זה השואה בין בתי המלון השונים
באותה דרגה באותה סביבה. יש כמה הבדלים. נסינו להבין את הסיבה.
יש באילת שני בתי מלון שנבנו באותה תקופה, שניהם בעלי 4 כוכבים,
אחד עלה 87 אלף פר-חדר והשני 104 אלף פר-חדר. התברר שיש הבדל
רציני באיכות הבניה, זה משנה את המחיר. ברור שמלון יותר זול
התחזקה השוטפת בו יותר יקרה ולטווח ארוך הוא יותר יקר.
אנחנו נותנים הלואה ל-14 שנה במוצע. הבטחון שלנו זה הנכס.

החלטנו שהשקיע צריך להשקיע 50% ~~הוא~~
קודם כל.

ט. קול:

י. בליזובסקי: על ניצול לרעה ועבירות על החוק, כל
מה שידוע לי, זה עבירות נגד המכס של
ניצול לרעה של רשיונות שנמכרו בשוק, או באותם מקרים בהם הצהירו
שיש אלף קוב כרוזל בכנין ולמעשה הכניסו רק 800 קוב. אנחנו
מקבלים הצעות של השקעה בפועל. המכס החליט להפסיק שיטה של
התחשבות על כל פריט ופריט אלא קבעו סטנדרטים. היום המכס
מחזיר אחוז מסוים על ההשקעה. עד כמה שידוע לי, מרבית היזמים
עברו לשיטה של 10% מההשקעה. עבירה על המכס היא עבירה פלילית.
דו"ח מבקר המדינה התריע על זה שהמכס לא מנצל את הידע שיש
אצלנו.

מ. קול: המכס נותן גם רשיונות יבוא, והוא נותן
עדיפות ליבוא לעומת קנייה של תוצרת
הארץ. עכשיו היבוא יקטן לעומת קנייה מתוצרת הארץ. לא יהיה
גם קשר ישיר בין הפטור והמוצר שנרכש בחו"ל.

אשר לתכנית האב, אנחנו מקווים לקבל את
המוצר המוגמר בתחילת 1975. יש פיגור של כחצי שנה כתוצאה
מהמלחמה כאשר הצוותות היו מגוייסיים ברובם. אנחנו גם נסינו
לדחות את הגמר של תכנית האב כי רצינו למזג את המסקנות של
סקר השכר והתכנית. הצוות שעושה את הסקר על שיטות השכר
מתכוון לסיים את תפקידו בסוף נובמבר או תחילת דצמבר. אז
נקבל את המסקנות של החברה האמריקאית. האיחוד נבע משום
שהחלפנו את החברות. בתחילה זו היתה חברה אחרת, ואחרי זה היא
נסוגה, ומסרנו את הסקר לחברה אחרת. אנשי החברה היו שלוש
פעמים בארץ וישבו יחד עם הצוות המקומי כצוות עבודה. אחר-כך
יביאו את המסקנות הראשוניות. אני מקווה שבתחילת ינואר אפשר
יהיה לדבר על התוצאות.

לגבי הבקשה להשוואה בינלאומית, לנו יש
חומר ואני מוכן לעבד אותו ולהגיש.

ד. וילק:
לגבי מורי הדרך, אנחנו מקיימים השנה שני קורסים בירושלים ובתל-אביב. בחיפה היו 15 מועמדים וזו היתה הסיבה שהוחלט לבטל אותו שם. זו היתה גם משאלה של ארגון מורי הדרך. במשך שלוש שנים קיימנו קורסים באוניברסיטאות לסטודנטים באופן מיוחד. עקב ההאטה של תנועת התיירות הוחלט לבטל את הקורסים באוניברסיטאות בהתחשב בכך שהקורס נמשך כשנה והוא די יקר, הוא עולה 3000 ל"י לאיש. נכון שמגיעות תלונות על מורי דרך. היו אולי 5 - 6 תלונות של ידע בשפה זו או אחרת. רוב התלונות קשורות עם נסיון של הובלת הקבוצות לחנויות. הנושא של הקומיסיונים הוא חמור. הוא קיים בעולם כולו.

ההערה של היו"ר לגבי דנמרק, אני חושב שהתיירים קוראים את "ג'רוזלם פוסט" ושם יש די ביקורת על חיינו במדינה. אם ניתן את הנושא הזה למורי הדרך, לאן נגיע?

היו"ר ש. תמיר:
תייר כמעט ואיננו קורא עיתונים. אמרתי שיש סגנון שמשלב חיבת המולדת עם קצת ביקורת שאפשר ללמוד אותו ממדינות עם תרבות של שנים.

יש כ-1200 מורי דרך. לא כולם עובדים. הרוב מרוכז ב"אגד יונייטד" וב"מכוניות אשכול". יש גם גנים וסטודנטים שעובדים בשעות מסוימות.

הנסיעה מלווד במוניות. אם משרד התחבורה היה מחייב את הנהגים במוניות לדאוג למחירונים, זה היה עוזר.

ד. וילק:
אנחנו מנסים מדי פעם לבדוק את הנושא בבדיקות פתע. פה ושם מביאים נהג למשפט.

היו"ר ש. תמיר:
כמה מונה הצוות לביקורת שלכם?

ד. וילק:
20 איש. דרשנו שיהיו שלטים בלוד. קיבלתי תמיכה של המשטרה בדרישה זו, אבל השלט לא הוחזר.

יש שירות אוטובוסים עד חצות. הקשר של לוד - ירושלים הוא נושא קשה.

מ. קול:
ראיתי אוטובוסים שמסיעים מבתי המלון הגדולים.

ד. וילק:
יש הסעה של אל-על מבתי המלון לשדה התעופה.

ד. קולני:
הרקע להגשת הצעת החוק כבר הובא לכאן. התפתח בשנים האחרונות ענף כלכלי רחב-מימדים. יש לו גם חשיבות לאומית לא רק כלכלית. הענף הזה הוא פגיע לכל מני תקלות, במיוחד כאשר מדובר באנשים. אם השירות איננו טוב, האנשים לא חוזרים. יש לציבור עניין שהענף הזה יפעל בצורה תקינה. הציבור רוצה לדעת שקיימים הכלים לכך שהשקעות הרבות של המדינה בענף זה ינוצלו לטובת אותן המטרות שלהן הן יועדו. אנחנו רוצים לדאוג שהענף יתפתח והשירותים יופעלו ברמה מתאימה שמצדיקה את ההשקעות של הציבור. זו גם הנטייה בעולם.

היו"ר ש. תמיר: אפשר לקבל מכם חומר רקע על ארצות אחרות?

ד. קולני: כן.

המציאות היא, שעם פיתוח מהיר של הענף, נתגלו גם תופעות חריגות לא מעטות אצלנו, והגיעו אלינו תלונות בהיקף ניכר. אנשים מתלוננים כאשר איכפת להם. לא כל אחד מתלונן. מי שאיננו שבע רצון ולא איכפת לו, פשוט מחליט לא לבוא יותר. אבל יש אנשים שכואב להם והם כותבים ומצביעים על התקלות ומציעים לפעמים אמצעים להתגבר עליהן. לא פעם באים בסענות אל משרד התיירות ואומרים מדוע נותנים לתופעה כזאת להתקיים ואינכם עושים דבר נגד זה.

חלק מהפתרונות באו מתוך טענות של הציבור שגם הציעו חוק שיתן סמכויות ויאפשר להתגבר על התקלות. אני מוכן לצטט, אם הועדה תרצה, מה דרשה הכנסת, ומה דרשו חברי-כנסת בודדים. עשינו חלק מהחוק כהענות לדברים האלה.

י. מודעי: לא ראיתי המלצות של המשרד לנקיון המסעדות. האם יש הצעות פוזיטיביות? אני חושב שאם המשרד יעשה רשימה של מסעדות ומלונות מומלצים ולא יכלול בו את אלה שאינם עומדים על רמה, זו דרך טובה יותר מאשר חוק. מורה הדרך יוביל תיירים רק למקומות שעליהם הורה המשרד, וזה נותן לכם כוח רב יותר מאשר החוק.

היו"ר ש. תמיר: לכל הדעות יש חוק, אמנם הוא איננו ביזכם. אם יש הפקעה של מחיר, אפשר לשלול את רשיונו של הנהג. תאמרו להם שהם מקבלים מספר ירוק ותחנה, וקיומם תלוי במדינה, ובהפקעה הראשונה הם מפסידים את הרשיון לשנתיים. זה יותר חזק מאשר כל הדברים האחרים.

ד. קולני: כדי שאפשר יהיה להפקיע רשיון לשנתיים צריכה להיות סמכות, צריך כלים לכך. צריך להביא עדות שהוא הפקיע. מי יעיד? התייר יכול כבר לא להיות בארץ בזמן המשפט.

היו"ר ש. תמיר: מספיק שיסע אתו פקח ויפקיע את רשיונו של הנהג שהפקיע מחיר.

ד. קולני:
את 20 הפקחים שלנו - הנהגים כבר מכירים.
כל הזכרים האלה נעשים. יש פגישות עם
מורי דרך ועם בתי מלון ועם נהגים. הזכרים האלה שהוצעו כאן
מועילים בחלקם, אבל ישנם מקרים שכלפיהם האמצעים האלה לא
מועילים. החוק מיועד למקרים חריגים.

מ. קול:
כדי להיות ארץ תיירות, שום חוק לא יעזור.
החוקים חשובים והחוק הזה נחוץ. זה גם
בשביל ישראלים לא רק לתיירים.

היו"ר ש. תמיר:
נמשיך בישיבה הבאה. תודה רבה לשר התיירות.

הישיבה הסתיימה בשעה 10.55

